

УДК 338.1

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМА ЗАХИСТУ

В.В. Гурочкіна, к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, Україна

Гурочкіна В.В., Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту.

У статті розкрито сутність понять «інноваційний потенціал», «інноваційний розвиток підприємства» та «економічна безпека підприємства». Досліджено характерні ознаки формування та реалізації інноваційного потенціалу підприємства. Запропоновано авторську розробку щодо формування ефективної системи економічної безпеки інноваційного потенціалу підприємства.

Ключові слова: інноваційний потенціал, інноваційний розвиток підприємства, економічна безпека підприємства, управління інноваційною діяльністю, фінансування інноваційної діяльності

Гурочкіна В.В., Инновационный потенциал предприятия: сущность и система защиты.

В статье раскрыта сущность понятий «инновационный потенциал», «инновационное развитие предприятия» и «экономическая безопасность предприятия». Исследованы характерные признаки формирования и реализации инновационного потенциала предприятия. Предложена авторская разработка по формированию эффективной системы экономической безопасности инновационного потенциала предприятия.

Ключевые слова: инновационный потенциал, инновационное развитие предприятия, экономическая безопасность предприятия, управление инновационной деятельностью, финансирование инновационной деятельности

Gurochkina V.V., Innovation potential of the enterprise: the essence and protection system.

The article deals the essence with the concepts of "innovation potential", "innovation development of enterprise" and "economic security of enterprise". Investigated the characteristic features of formation and realization of innovation potential of the company. An authoring of forming an effective system of economic security innovation capacity of enterprises.

Keywords: innovation potential, enterprise innovation development of enterprise, economic security of enterprise, innovation management, innovation financing

Реалії часу диктують нові вимоги у сфері інноваційних досліджень та забезпечення економічної безпеки інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств. Економічне зростання на основі інноваційного розвитку підприємств сприятиме вирішенню комплексних завдань та системних перетворень у відтворені економіки держави на європейському та світовому ринках. Передумовою досягнення інноваційного розвитку підприємства є здійснення ним інноваційної діяльності, що означає спроможність нарощувати й активно використовувати організаційно-економічні, техніко-технологічні та інші інноваційні можливості, що складають інноваційний потенціал. Враховуючи складність структури інноваційного потенціалу підприємства та її багатогранність, актуальними завданням для економічної науки залишаються питання забезпечення безпеки інноваційної діяльності та формування ефективної системи захисту інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблемам здійснення та управління інноваційною діяльністю вітчизняних підприємств в сучасних умовах господарювання приділяється досить багато уваги, в тому числі не залишаються осторонь й питання формування та управління інноваційним потенціалом, найбільш ґрунтовно досліджені дані проблеми в наукових працях таких вітчизняних вчених-економістів як: Т. Васильців, В. Геєць, Т. Іванюта, С. Ілляшенко, О. Марченко, О. Кириченко, А. Єпіфанова. Істотний внесок у дослідження проблем забезпечення економічної безпеки та формування систем захисту інноваційної діяльності дослідили: М. Войнаренко, Г. Козаченко, О. Ляшенко, В. Ортинський, І. Керницький, В. Мунтіян, С. Філіппова.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Поряд зі великою кількістю науково-методологічних праць, присвячених питанням реалізації інноваційного потенціалу, досягнення інноваційного розвитку підприємства, теоретичні узагальнення і практичні рекомендації вітчизняних науковців стосуються, по перше, удоско-

наленню системи управління інноваційною діяльністю, по друге, проблемам її фінансування.

Метою статті є дослідження питань формування ефективного механізму та/або системи захисту інноваційного потенціалу, процесів управління інноваційним розвитком вітчизняного підприємства.

Для реалізації цілі в роботі поставленні наступні задачі:

- з'ясувати сутність основних понять обраного дослідження та джерело інноваційних процесів на підприємстві;
- дослідити складові елементи інноваційного потенціалу підприємства;
- сформувати систему економічного захисту інноваційного потенціалу підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

В сучасних економічних умовах перед вітчизняними підприємствами досить гостро стоїть питання по-перше, пошуку нових ідей та дієвих методів управління, по-друге, залучення інвестицій та/або диверсифікація фінансових ризиків. Опанувавши дані питання це допомагає зберегти бізнес, сформувати стійку позицію та досягти конкурентоспроможності підприємства. Однак в реалії сьогодні підприємству важливо перейти на вищий шабель розвитку – інноваційний. Стосовно питань забезпечення захисту на початковому етапі зародження нововведень і безпосередньо в процесі реалізації інновацій, важливим залишається деталізація особливостей складових інноваційного потенціалу підприємства.

У загальному вигляді під інноваційним потенціалом найчастіше розуміють сукупність усіх наявних матеріальних і нематеріальних активів підприємства, що використовуються в процесі здійснення інноваційної діяльності [1]. Проте постає питання, що є первинним джерелом досліджуваного явища «інноваційний потенціал» чи «інноваційний розвиток»?

Інноваційний потенціал доцільно визначати як здатність до зміни, покращання, прогресу, це джерело розвитку. При цьому «все те, що веде до інноваційного розвитку, має інноваційний потенціал. Він як би то стоїть на стику реальності, яка його характеризує, і майбутності, яка його визначає і в той самий час визначається їм» [2].

Інноваційний потенціал як сукупність інноваційних ресурсів, реалізація яких призводить до покращання й оптимізації виробництва, дає можливість створювати та впроваджувати новачії з метою досягнення стратегічних конкурентних переваг підприємства. Таким чином за безпечується його поступальний розвиток. Отже, інноваційний потенціал, з одного боку, інтегрує в собі ресурси, з іншого – дає поштовх до їх розвитку у подальшому [3].

Так, інноваційний потенціал органічно пов'язує в собі основні потенційні можливості підприємства щодо здійснення інноваційного

розвитку. З метою досягнення високого рівня інноваційного розвитку підприємству необхідно не лише мати сукупність усіх матеріальних і нематеріальних активів, а і необхідні ефективні рішення, вміння, навички та в на решті – інтуїція.

Розвиваючись інноваційним шляхом, суб'єкт господарювання змушений удосконалювати свою виробничу базу, систему матеріально-технічного забезпечення, оптимізувати структуру збутової мережі і систему руху товарів, адаптуючи їх до змін ситуації на ринку. Одночасно з цим відбувається перебудова організаційних структур управління, здобувають досвід його робітники, фахівці і керівники, налагоджується система зв'язків з економічними контрагентами, створюється і зміцнюється імідж і т.п., тобто зростає його інноваційний потенціал [4].

За умов ефективної реалізації усіх основних складових інноваційного потенціалу (наукової, виробничо-технологічної, маркетингової, кадрової, матеріально-технічної, фінансової, інформаційної та ін.) підприємство посилює свої позиції на ринку та досягає сталого розвитку. В даному контексті процес «ефективна реалізація» і являється саме певним рівнем інноваційного розвитку підприємства. Ці дві категорії в основі мають інновації, проте одна з них являється ресурсами та можливостями, а інша процесами. Розмежування цих двох категорій є вкрай важливим з огляду на формування системи забезпечення безпеки інноваційного потенціалу, так як мають бути враховані всі етапи реалізації інноваційного потенціалу підприємства.

Керівник наукової школи з проблем розробки концепцій залучення інвестицій та впровадження інновацій в регіональну економіку на засадах кластерних технологій об'єднання підприємницьких структур М. Войнаренко, вважає що «інноваційним розвитком є процес господарювання, що спирається на безупинні пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у мінливих умовах зовнішнього середовища в рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту» [5].

Інноваційний розвиток підприємства варто визначати як процес спрямованої закономірної зміни стану підприємства, що залежить від інноваційного потенціалу цього підприємства та джерелом якого є інновації, що створюють якісно нові можливості для подальшої діяльності підприємства на ринку шляхом реалізації умінь знаходити нові рішення, ідеї та у результаті винаходів [6].

Інноваційний розвиток підприємства являє собою ефективну реакцію протидії підприємства на виникаючі загрози втрати частки ринку, постійний тиск із боку конкурентів, появу нових технологій, зменшення життєвого циклу товарів, законодавчі обмеження й зміну ситуації на ринку. У такому варіанті інноваційний розвиток – це

засіб використання нових можливостей (ідей, ресурсів і т.д.) для збереження або отримання нової конкурентної переваги [7].

Отже, інноваційний розвиток підприємства – це комплексний процес, що приводить у відповідність до зовнішніх внутрішні можливості підприємства на основі постійного пошуку і використання нових сфер і способів реалізації наявних і перспективних можливостей. Ефективна реакція протидії підприємства на виникаючі загрози має бути як миттєва (антикризисне управління), так і постійна (система економічної безпеки).

Господарські процеси на підприємстві пов'язані з економічними ризиками, а особливо процеси впровадження інновацій. При максимальному рівні захищеності система управління підприємством не має стимулу до інноваційної діяльності. Водночас відсутність інновацій впливає негативно на стан економічної захищеності, а відповідно і на інноваційний розвиток підприємства в цілому. Інноваціям та економічній безпеці підприємства притаманний двоїстий зв'язок. Досліджуючи інноваційний потенціал та його реалізацію, слід починати із визначення впливу ризиків інноваційної діяльності на загальний розвиток та розробку ефективної системи економічної безпеки підприємства.

На сьогодні не існує єдиного визначення поняття «економічна безпека підприємства». Значна кількість авторів приділяє увагу стану або ефективному використанню ресурсів підприємства, як сьогодні, так і у майбутньому. Наприклад, Подольчак Н.Ю. та Блинда Ю.О. вважають, що «економічна безпека підприємства – це певний стан системи ведення господарства, яке крім того ще й спрямоване на мобілізацію всіх наявних на підприємстві корпоративних ресурсів з метою захисту його (підприємства) від небажаних впливів у сьогоденні й майбутньому часу для найбільш ефективного використання цих ресурсів» [7].

Говорячи про можливості використання ресурсів у майбутньому найбільш повним є відображення поняття у В.Л. Ортинського, І.С. Керницького «економічна безпека підприємства – це захищеність потенціалу підприємства (виробничого, організаційно-технічного, фінансово-економічного, соціального) від негативної дії зовнішніх і внутрішніх чинників, прямих або непрямих економічних загроз, а також здатність суб'єкта до відтворення [8].

Цікавий підхід до визначення у Белокурова В.В. «економічна безпека підприємства – наявність конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів і організаційної структури підприємства до його стратегічних цілей і завдань [9].

На нашу думку, об'єктом економічної безпеки підприємства є безпосередньо потенціал підприємства.

Огляд та систематизація існуючих досліджень свідчить про складну та багатогранну структуру інноваційного потенціалу підприємства [10-13]. Складовими інноваційного потенціалу являються:

- інтелектуально-кадрова, визначає можливості генерації і сприйняття ідей і задумів новацій і доведення їх до рівня нових технологій, конструкцій, організаційних і управлінських рішень;
 - фінансова, відповідає за наявність різноманітних коштів, необхідних для виконання інноваційних процесів «власні, кредитні, бюджетні, інвестиційні»;
 - матеріально-технічна, характеризує наявність засобів та предметів праці які розподіляються на такі елементи: сировина, матеріали, паливо та енергія; площі та робочі місця; устаткування та інструменти;
 - виробничо-технологічна, відображає здатність підприємств оперативного перебудовуватися, переорієнтувати виробничі потужності й налагодити економічно ефективно виробництво нових продуктів, які відповідають запитам споживачів;
 - інформаційна, відображає інформаційну оснащеність підприємства, ступінь повноти, точності і суперечливості інформації;
 - маркетингова, характеризується можливістю підприємства до систематизованого та планомірного спрямування всіх його функцій на задоволення потреб споживачів і використання потенційних ринків збуту;
 - інтерфейсна, характеризує можливість приведення у відповідність і узгодження різноспрямованих інтересів суб'єктів інноваційного процесу;
 - науково-дослідна, визначає наявність заділу результатів науково-дослідних робіт достатнього для генерації нових знань, здатність проведення досліджень з метою перевірки ідей новацій і можливості використання новацій у виробництві нової продукції;
 - управлінська, розуміється чи ефективно здійснюється свідомий цілеспрямований вплив з боку керівництва на персонал з метою спрямувати його дії у потрібному напрямку та отримати бажані результати. Саме він ефективного управління персоналом залежить поява нових знань, які в свою чергу перетворюються в інтелектуальний капітал;
 - культурно-корпоративна, характеризує комунікативну систему та мову спілкування, традиції, досвід, та впевненість у можливостях підприємства, трудову етику та мотивацію.
- Питома вага та вплив складових елементів структури на цілісний механізм інноваційного розвитку підприємства залежні він

підпорядкованості, особливостей економічної діяльності та приналежності його до певної галузі народного господарства. Тому система за забезпечення безпеки інноваційної діяльності та механізм захисту інноваційного потенціалу може бути уніфікованим, але залежить від характерних особливостей функціонування підприємства.

Відставання України становить серйозну загрозу економічній безпеці в цілому, не лише за якістю та кількістю інновацій, а і за відсутності механізмів запобігання «відтоку розуму». Але і це не всі фактори ризику, тому на сьогодні основними завданнями уряду в рамках Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності, стали: «Забезпечення належного захисту прав інтелектуальної власності вітчизняних вчених, що сприятиме формуванню та забезпеченню розвитку ринку інтелектуальної власності» [14]. Але це лише підґрунтя до побудови інноваційного розвитку країни та її підприємств, необхідним є і

посилення функцій контролю за виконанням зазначених правил поведінки.

Питома вага вітчизняних підприємств, що впроваджували інновації за останні 10 років залишається незначною. Як видно з табл. 1, тенденція щодо зниження інноваційної активності промислових підприємств простежується починаючи з 2003 р. Так, частка підприємств, що впроваджували інновації, скоротилася у 2014 р. до 12,1% (проти 13,6% у попередньому). Відповідно в 2,2 рази зменшилася кількість інновацій, які були реалізовані у промисловості. Проте, найменшою була частка інноваційних підприємств у 2005 р., коли становила всього 8,2% у загальній кількості промислових підприємств. Починаючи з 2010 р., інноваційна активність промислових підприємств починає наростати, і вже у 2012 р. Та 2013 р. частка інноваційних підприємств збільшується до 13,6%, але у 2014 р. вона зменшилась до 12,1%.

Таблиця 1. Впровадження інновацій на промислових підприємствах [15]

Роки	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Освоєно виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	З них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6
2004	10,0	1727	645	3978	769	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014	12,1	1743	447	3661	1314	2,5

За останні роки впровадження нових технологічних процесів має спадний характер, питома вага реалізованої інноваційної продукції також зменшується (з 2003 по 2014 рр. показник зменшився вдвічі). У 2014 рр. частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової складала 2,5%, що в порівнянні із розвиненими країнами світу, даний показник є меншим у 8 раз.

Крім того спостерігається низька якість інновацій, сьогодні промислому комплексу України притаманні риси третього та четвертого технологічних укладів. Залишилось важке машинобудування, виробництво і прокат сталі, суднобудування, кольорова металургія, органічна та неорганічна хімія.

Сьогодні можна дискутувати про різні механізми економічного захисту на мікро та/або на макро рівнях, проте без державної підтримки

підприємств всі механізми нічого не варті. Вкрай необхідна орієнтація країни на п'ятий (комп'ютеризація, інформатизація, сучасні галузі електротехнічної промисловості і приладобудування, авіаційна, медична, хімічна, фармацевтична промисловість) та шостий (мікробіологічна промисловість, наукоємна і високотехнологічна медична техніка, види діяльності, засновані на біотехнологіях, генній інженерії) технологічні уклади.

На сьогодні наша країна все більше орієнтується на експорт аграрної сировини, саме тому дуже важливим є досягнення синергії між сільським господарством та промисловістю, так як без досягнення високотехнологічних розробок сільське господарство приречене на деградацію. З огляду на практику країн Західної Європи та США тільки 3% населення зайняті в сільському

господарстві і цілком забезпечують потреби своїх країн, тобто вони є самодостатніми та захищеними з економічної точки зору. Підвищувати рівень економічної безпеки вітчизняних підприємств необхідно починати із впровадження механізму державної підтримки та стимулювання підприємств сільськогосподарства, які здійснюють багаторівневу глибоку переробку сільськогосподарського продукту (сировини), тобто згідно принципу «Чим більш оброблений сільськогосподарський продукт, тим більш захищений національний виробник». І надавати субсидії, і створювати протекції доцільно саме таким підприємствам.

Безпека інноваційного потенціалу вітчизняного підприємства обумовлює дотримання інтересів

підприємства та характеризує стан захищеності виробничого потенціалу, сприяє розвитку за допомогою реалізації нововведень технічного і організаційного характеру. Система безпеки інноваційного потенціалу має бути побудована на основі принципів системності, своєчасності, безперервності, плановості, законності, цілеспрямованості, економічної доцільності, диверсифікації та контролю (рис. 1). Доцільно серед великої кількості факторів ризику виокремити основні та зазначити відповідні структурні елементи системи захисту інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств.

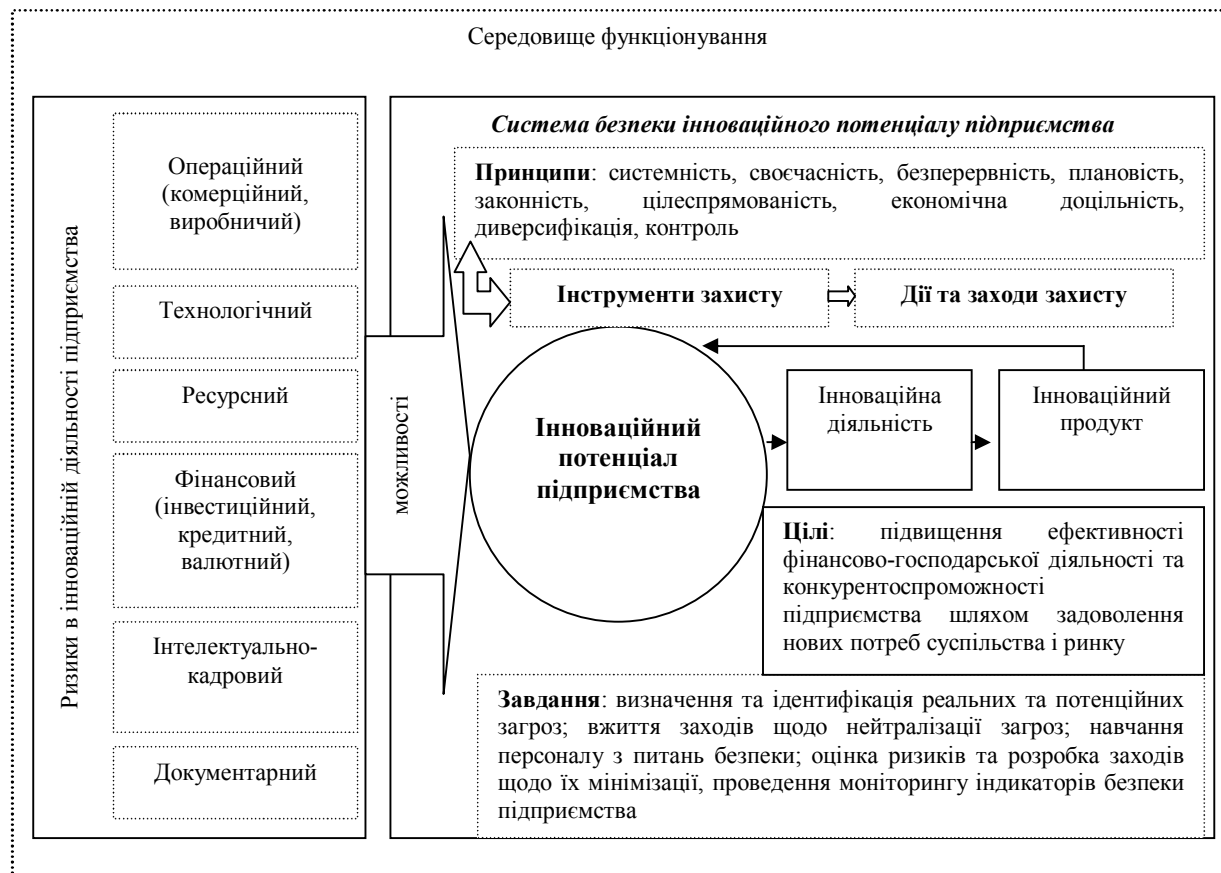

Рис. 1. Схема реалізації системи безпеки інноваційного потенціалу підприємства

Фактори впливу на мікро рівні мають велике значення, нехтувати якими не є розумним з огляду на започаткування ефективних процесів інноваційного розвитку. Отже, зосередимо увагу саме на складових системи безпеки інноваційного потенціалу підприємства, впровадження яких посилює її ефективність та забезпечує сталий розвиток (табл. 2).

На нашу думку, наведені складові системи захисту інноваційного потенціалу підприємства можливо адаптувати на будь-якому вітчизняному підприємстві в тій чи іншій мірі, тобто вони носять загальних характер. Способом розвитку підприємства являються інноваційні перетво-

рення, а їх стан захищеності визначає рівень стійкості (запас міцності) системи економічної безпеки підприємства.

В сучасних реаліях кожному підприємству важливо якісно виконувати заходи безпеки інноваційного потенціалу, так як успішний розвиток та економічна безпека неможливі один без одної. Інтелектуальна власність, інтелектуальний капітал, інвестиційний імідж, гарантії, управлінські здібності, стратегія «блакитного океану», корпоративна соціальна відповідальність – це все є важливими елементами ефективного механізму збереження та захисту інноваційного потенціалу підприємства.

Таблиця 2. Складові системи безпеки інноваційного потенціалу підприємства

№ п/п	Складова інноваційного потенціалу підприємства	Інструменти захисту	Дії та заходи щодо забезпечення економічної безпеки
1.	Інтелектуально-кадрова (інтелектуальна власність та капітал)	Ліцензування та патентування товарних знаків, ноу-хау, комерційних таємниць, промислових зразків різного роду, винаходів і відкриттів, найновіші технології виробництва специфічної та стандартизованої продукції. Мотивація, стимулювання	Сприяння творчому та професійному зростанню, запобігання плинності кадрів, збільшення рівня кадрової дисципліни та компетентності
2.	Фінансова	Хеджування ризиків, гарантії, механізми залучення та використання капіталу, фінансова дисципліна	Посилення інвестиційної привабливості та іміджу, досягнення фінансової стійкості та платоспроможності
3.	Матеріально-технічна	Постійно діючі договори із постачальниками, альтернативні матеріально-технічні ресурси	Досягнення матеріалооснащеності та контроль за матеріально-технічною дисципліною (інвентаризація, графік ремонтних робіт)
4.	Виробничо-технологічна	Комплексне управління якістю – система «Канбан», реінжиніринг	Орієнтація на 5 та 6 технологічний уклад, запобігання промислому шпигунству, моніторинг інсайдерських проявів
5.	Інформаційна	PR-менеджмент, ЗМІ, сучасні професійні видання	Першочерговий доступ до інформації, постійний моніторинг інформаційних ресурсів, захист комерційної таємниці
6.	Маркетингова	Спостереження, опитування, фокус-група, таргетинг, окремі складові маркетингових комунікацій (пропаганда, реклама)	Дослідження ринку, визначення цільової аудиторії, впровадження гнучкої цінової та збутової політики
7.	Інтерфейсна	Ідентифікація, аутентифікація	Створення внутрішньої мережі, виведення індивідуального сервера, встановлення фільтрів та антивірусних програм
8.	Науково-дослідна	Рукописи дисертацій, звіти з НДР, наукові статті, тези	Публікації у фахових виданнях, що внесені до наукометричних баз даних, таких як SciVerse Scopus, web of Science, Російський індекс наукового цитування (РІНЦ), Index Copernicus та ін.
9.	Управлінська	Лобби, бенчмаркінг, стратегія блакитного океану	GR-менеджмент, незалежна експертиза професійного, лідерського та особистісного потенціалу ТОП-менеджменту, створення служби безпеки підприємства, моніторинг роботи персоналу
10.	Культурно-корпоративна	Соціальний пакет, профспілки та спілки ветеранів праці	Історія, традиції, трудова етика та корпоративна соціальна відповідальність

Успішний інноваційний розвиток неможливий без забезпечення безпеки інноваційних процесів. Відсутність ефективного механізму економічної безпеки та недостатність фінансування інноваційних процесів зменшують інноваційні можливості підприємства. Основними бар'єрами інноваційного розвитку в нашій державі є відсутність фінансової підтримки наукових і дослідних установ з боку держави, відсутність достатньо сильної бази інституцій, що контролюють раціональне використання інноваційного капіталу підприємств.

Висновки

Отже, посилення інноваційного потенціалу та активізація інноваційного розвитку знаходиться в

прямій залежності від процесів забезпечення безпеки підприємства. Стан інноваційної безпеки визначається рівнями розвитку інтелектуального, виробничого, науково-технологічного потенціалів підприємства. Досягнення найвищого рівня безпеки характеризуються інноваційними перетвореннями підприємства. Довгостроковий розвиток неможливий без застосування основних заходів сучасної системи економічної безпеки інноваційного потенціалу.

Перспективи подальших досліджень стосуватимуться особливостей складових елементів системи економічного захисту інноваційного потенціалу за видами економічної діяльності вітчизняних підприємств.

Список літератури:

1. Гриньов А.В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства / А.В. Гриньов // Проблеми науки. – 2003. – № 12. – С. 12-17.
2. Іванілова О.А. Методологічні підходи до підвищення ефективності виробництва на інноваційній основі / О.А. Іванілова // Ефективна економіка. – 2011. – № 8. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=667>.
3. Янковець Т.М. Обґрунтування взаємозв'язку стратегічного управління підприємством й інноваційного його розвитку / Т.М. Янковець // Проблеми науки. – 2009. – №6. – С. 26-32.
4. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент : підручник. – Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. – 334 с.
5. Войнаренко М.П. Інноваційний розвиток промислових підприємств: аналіз та оцінки: [монографія] / М.П. Войнаренко, А.В. Череп, Л.Г. Олейнікова, О.В. Череп. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 444 с.
6. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник / За ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
7. Інноваційний розвиток як елемент економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Н.Ю. Подольчак, Ю.О. Блинда // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 4 (20). – С. 6-11. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n4.html>.
8. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посібник / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький та ін.] – К.: Правова єдність, 2009. – 544 с.
9. Белокуров В.В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия [Электронный ресурс] / В.В. Белокуров. – Режим доступа: <http://www.safetyfactor.ru>.
10. Петрович Й.М. Інноваційний потенціал управління організацією: [монографія] / Й.М.Петрович, Л.М. Прокопишин – Рашкевич // Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 184 с.
11. Левченко Ю. Г. Сутність та складові інноваційного потенціалу підприємства / Ю.Г. Левченко // Наукові праці НУХТ. – 2012. – № 43. – С. 57-61.
12. Сидорчук І.П. Сутність, структура та особливості оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства / І.П. Сидорчук // Економіка і регіон. – 2014. – № 2 (45). – ПолтНТУ. – С. 97-101.
13. Гольдштейн Г.Я. Инновационный менеджмент: Учебное пособие. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 1998. – 132 с.
14. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України № 389 від 02.02.2011 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-п>.
15. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Надано до редакції 18.09.2015

Гурочкіна Вікторія Вікторівна / Viktoriya V. Gurochkina
Viktoriyav2005@ukr.net

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту [Електронний ресурс] / В.В. Гурочкіна // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 5 (21). – С. 51-57. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>